

Sygn. akt I CSK 2536/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska

w sprawie z powództwa R. G. i G. G.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny
z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. akt I ACa 835/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2 700 zł
(dwa tysiące siedemset) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 7 lipca 2020 r. w sprawie o zapłatę z powództwa R. G. i G. G. przeciwko Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w ten sposób, że wyeliminował z punktów 1 i 2 zaskarżonego wyroku dwukrotnie użyte sformułowanie „solidarnie” (I), oddalił apelację w pozostałej części (II) oraz orzekł o kosztach postępowania (III).

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając go w zakresie pkt II i III. Na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. domagał się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części oraz uchylenia wyroku

Sądu Okręgowego w całości oraz przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania bądź orzeczenia co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Okręgowego w całości przez uwzględnienie apelacji pozwanego i oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi powodowie wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W

razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecnictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003r., II CK 324/03, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007r., III CSK 180/07, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2007r., I CSK 326/07, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005r., II PK 98/05, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2019 r., I CSK 627/18, niepubl.).

W skardze kasacyjnej skarżący jako istotne zagadnienia prawne wskazał pytania dotyczące: nieobecności pełnomocnika na rozprawie wskutek utrudnień w ruchu lądowych jako przyczyny odroczenia rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku na podstawie art. 214 § k.p.c.; dopuszczalności kontroli – z punktu widzenia przesłanek abuzywności – umowy kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, zawierającej odesłanie do kursu określonego w tabeli kursowej publikowanej przez bank, skoro publikowanie kursów walutowych przez banki oparte jest na ustawowej podstawie prawnej, tj. art. 111 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2439 ze zm.; dalej: pr. bank.); dopuszczalności stwierdzenia upadku tej umowy w świetle celów art. 385¹ k.c. i dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE L nr 95, s. 29; dalej: dyrektywa 93/13); wyeliminowania z umowy wyodrębnionego redakcyjnie fragmentu lub kwestionowanych jednostek redakcyjnych; postanowienia umownego regulującego odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego jako głównego świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.; klauzuli spreadu; niezwiązania stron klauzulą

spreadu a niezwiązania również klauzulą ryzyka; możliwości wykorzystania przepisów dyspozytywnych w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy: art. 358 § 2 k.c. lub art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (aktualnie: t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 492 ze zm.; dalej: ustawa o NBP).

W pierwszej kolejności należy odnieść się do twierdzenia o nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji ze względu na brak odroczenia rozprawy ze względu na nieobecność pełnomocnika wywołaną utrudnieniami w ruchu lądowym (art. 379 § 5 k.p.c. w zw. z art. 214 k.p.c.). W tym kontekście należy wskazać, że Sąd Najwyższy nie bada kwestii ewentualnej nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, chyba że w ramach drugiej podstawy kasacyjnej skarżący zarzuci naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie sformułowanego w apelacji zarzutu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji lub naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. przez niewzięcie pod uwagę przez sąd drugiej instancji z urzędu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2021 r., IV CSK 49/21). Taka sytuacja nie wystąpiła w okolicznościach sprawy. Ubocznie należy wskazać, że nieodroczenie rozprawy na podstawie art. 214 § 1 k.p.c., nawet jeżeli stanowiło uchybienie procesowe sądu, nie musi powodować nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że strona podjęła obronę, zajęła stanowisko w postępowaniu, zgłosiła wszystkie istotne dowody dla poparcia swoich tez oraz ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 463/13). Jak wynika z analizy akt sprawy, brak uwzględnienia wniosku o odroczenie rozprawy przed Sądem pierwszej instancji w żaden sposób nie wpłynął na przebieg postępowania dowodowego przed tym Sądem i na treść wyroku.

W pozostałym zakresie należy wskazać, że postanowienia umowne analogiczne do ocenianych w tej sprawie były już wielokrotnie przedmiotem badania Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki SN z dnia: 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; 27 lipca 2021 r.,

V CSKP 49/21). Wyjaśniono, że postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych. W orzecznictwie ugruntowane jest także stanowisko, że klauzule zamieszczone we wzorcach umownych kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy (zob. np. wyroki TSUE z dnia: 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 35; wyroki SN z dnia: 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20; 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; ; 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy (zob. np. wyroki SN z dnia: 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych (zob. np. wyroki SN z dnia: 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22). W świetle orzecznictwa TSUE, w razie stwierdzenia abuzywności klauzuli ryzyka walutowego utrzymanie umowy „nie wydaje się możliwe z prawnego punktu widzenia”, co dotyczy także klauzul przeliczeniowych przewidujących spread walutowy (zob. wyroki TSUE z dnia: 14 marca 2019 r., C-118/17, pkt 52; 5 czerwca 2019 r., C-38/17, HS, pkt 43). Warunek umieszczony w umowie zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem jest wyłączony z zakresu stosowania tej dyrektywy wyłącznie wtedy, gdy warunek ten odzwierciedla treść bezwzględnie obowiązującego przepisu ustawowego lub wykonawczego w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 (zob. wyrok TSUE z dnia 10 września 2014 r., C-34/13, pkt 80). Wskazany natomiast przez skarżącego art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. przewiduje jedynie ogólny obowiązek informacyjny

banków. Przepis ten nie stanowi przeszkody do badania przez Sąd abuzywności postanowień zawartej umowy.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z 28 marca 2007 r. II CSK 84/07, z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08).

Potrzeba wykładni przepisów prawa nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. W takiej sytuacji brak jest interesu publicznego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Problematyka oceny stwierdzenia abuzywności postanowień w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego i TSUE (zob. m.in. wyroki TSUE z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13; z 10 czerwca 2021 r., C-776/10; z 3 października 2019 r., C-260/18; z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20; wyrok TSUE z 31 marca 2022 r., C-472/20; uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 i z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17; wyroki Sądu Najwyższego z 3 marca 2022 r., II CSKP 520/22; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 975/22; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

[SOP]

r.g.